WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII NA POSZCZEGÓLNE OCENY KLASA IV SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Wymagania na ocenę śródroczną obejmują działy:

1. Dawniej a dziś

2. Moja rodzina, moja ojczyzna, mój świat

Wymagania na ocenę roczną obejmują działy:

1. Prehistoria i starożytny Egipt

2. Starożytna Grecja

3. Starożytny Rzym

L.p.	Temat i moduł	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
1.	O czym będziemy się uczyć na lekcjach historii?	Zapoznanie uczniów z tematyką zajęć. Omówienie zasad kontroli i oceny osiągnięć ucznia.				
I. Dawniej i dziś						

2.	Historia i zmiany	Uczeń: • rozumie pojęcia: historia, przeszłość, • rozumie różnicę między przeszłością a historią, • wyjaśnia, kim są i czym się zajmują historycy.	Uczeń: • rozumie pojęcie: zmiana, • wymienia i rozumie różne znaczenia pojęcia historia, • rozumie, że niektóre zmiany są naturalne, a inne wynikają z działalności człowieka, • rozumie wpływ zmian na życie człowieka (M3).	Uczeń: • potrafi odpowiedzieć na pytanie, po co poznajemy historię, • dostrzega różne zmiany we współczesnym świecie i podaje ich przykłady, • rozumie, że niektóre zmiany zachodzą szybko, a inne powoli.	Uczeń: • dostrzega związek między zmianą świata i otoczenia, a wiedzą i zachowaniem człowieka (M4, M5).	Uczeń: • wyciąga wnioski z zadania polegającego na porównaniu dawnej i współczesnej szkoły (M1, M2),

3.	Kiedy to było?	Uczeń: • rozumie pojęcia: data, oś czasu, wiek, stulecie, tysiąclecie, kalendarz, • rozumie znaczenie określeń: przed naszą erą (p.n.e.) oraz nasza era (n.e.), • rozumie, w jakim celu używamy dat (M1, M2), • oblicza upływ czasu między wydarzeniami, • zna zasady ustalania wieku na podstawie daty rocznej.	Uczeń: • potrafi odczytać informacje z osi czasu (M3), • posługuje się cyframi rzymskimi do zapisu wieku (M5), • ustala wiek wydarzeń na podstawie ich daty rocznej, • porządkuje chronologicznie wydarzenia z wykorzystaniem osi czasu, • wyjaśnia, do czego służy kalendarz (M7).	Uczeń: • wyjaśnia, z czego wynika podział dziejów człowieka na okresy „naszej ery" i „przed naszą erą" (M4), • potrafi umieścić na osi czasu daty wydarzeń sprzed narodzin Jezusa i po jego narodzinach.	Uczeń: • dostrzega związki między znajomością dat a prawidłowym poznawaniem historii.	Uczeń: • potrafi opisać różne sposoby mierzenia czasu stosowane przez ludzi w przeszłości i obecnie (infografika – M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7).
4.	Gdzie to było?	Uczeń: • rozumie pojęcia: mapa, mapa historyczna, legenda mapy.	Uczeń: • identyfikuje symbole używane na mapach historycznych (M3), • odczytuje proste informacje z mapy historycznej, posługując się legendą (M3).	Uczeń: • potrafi wyciągać wnioski z analizy informacji na mapie historycznej (M3).	Uczeń: • potrafi opisać proces zmian w przestrzeni na przykładzie dziejów Krakowa (M1).	Uczeń: • potrafi opisać zmiany, które zaszły w określonym miejscu we własnej okolicy na podstawie znalezionych i wykonanych fotografii.

5.	Jak poznajemy przeszłość? (moduł kultura)	Uczeń: • rozumie pojęcia: źródło historyczne, archeolodzy, wykopaliska archeologiczne, • zna podstawowy podział źródeł historycznych.	Uczeń: • rozumie pojęcie: znaczenie historyczne, • podaje przykłady źródeł historycznych, • rozumie, w jakim celu korzystamy ze źródeł historycznych.	Uczeń: • rozumie znaczenie pracy archeologów dla poznania historii człowieka, • próbuje odczytać źródło historyczne (M3, M4).	Uczeń: • rozumie, czym jest wiarygodność źródła i w jaki sposób się ją ustala, • próbuje określić znaczenie historyczne przykładowych wydarzeń z dziejów człowieka.	Uczeń: • analizuje tekst źródłowy i czerpie z niego informacje, • dostrzega rolę źródeł historycznych w procesie odtwarzania przeszłości (M5, M6, M7, M8).
II. Moja rodzina, moja ojczyzna, mój świat						
6.	Moja rodzina (moduł kultura)	Uczeń: • rozumie pojęcia: rodzina, przodek,	Uczeń: • rozumie pojęcia: genealogia, drzewo genealogiczne,	Uczeń: • dostrzega różnice między rodziną małą a wielką (M1, M2),	Uczeń: • potrafi odczytać informacje z prostego	Uczeń: • potrafi narysować drzewo genealogiczne

		krewny, pamiątki rodzinne, zna rodzaje rodzin i ich skład.	• zna sposoby umożliwiające poznanie historii rodziny (M4), • wie, jak narysować proste drzewo genealogiczne (M5, M6).	dostrzega znaczenie pamiątek rodzinnych jako źródeł historycznych (M3).	drzewa genealogicznego, • potrafi odczytać informacje z pamiątek rodzinnych, • wyjaśnia, w jakim celu tworzy się drzewo genealogiczne.	swojej rodziny (M6).

7.	Moje miejsce na ziemi (moduł kultura)	Uczeń: • rozumie pojęcia: ojczyzna, mała ojczyzna, legenda, • wymienia różnice między historią a legendą.	Uczeń: • rozumie pojęcie: herb, • wyjaśnia, co przedstawia herb miejscowości (M2), • opowiada legendę o Lechu, Czechu i Rusie, • rozumie w jakim celu ludzie tworzyli legendy.	Uczeń: • wyjaśnia, kim jest człowiek zasłużony i w jakim celu jest on upamiętniany, • wymienia sposoby upamiętniania ludzi zasłużonych (M4), • potrafi wskazać, co jest prawdą, a co fikcją w legendzie o Lechu, Czechu i Rusie, • potrafi opowiedzieć legendę związaną z własną miejscowością lub małą ojczyzną	Uczeń: • przedstawia podstawowe fakty związane z historią własnej miejscowości (M1), • wymienia postaci szczególnie zasłużone dla swojej miejscowości lub małej ojczyzny i opisuje sposoby ich upamiętnienia, • wskazuje elementy poświadczone historycznie / fikcyjne w legendzie związanej z własną miejscowością lub małą ojczyzną.	Uczeń: • samodzielnie lub w grupie poszukuje informacji i tworzy opowieść o historii swojej miejscowości (M3).

8.	Regiony Polski i ich tradycje (moduł kultura)	Uczeń: • rozumie pojęcie: region, • wymienia główne regiony Polski, • zna nazwę regionu, w którym mieszka, • wskazuje położenie regionów Polski na mapie (M1).	Uczeń: • rozumie pojęcia: zwyczaj, obrzęd, tradycja, • wymienia przykładowe zwyczaje, obrzędy i tradycje (M2, M3, M4). • wymienia zwyczaj, obrzęd lub tradycje pochodzące z regionu, w którym mieszka.	Uczeń: • charakteryzuje poszczególne regiony Polski, • wyjaśnia, dlaczego należy chronić zabytki, • wymienia zabytki historyczne w swoim regionie, • uzasadnia potrzebę ich ochrony.	Uczeń: • potrafi wyjaśnić, jakie znaczenie dla ludzi mają zwyczaje, obrzędy i tradycje, • potrafi wskazać różnice w regionalnych zwyczajach, obrzędach i tradycjach, • prezentuje na forum klasy wybrany zabytek ze swojej okolicy.	Uczeń: • omawia dzieje Zamku Królewskiego w Warszawie (infografika).
9.	Polskie symbole i święta państwowe	Uczeń: • zna oficjalną nazwę państwa polskiego, • rozumie pojęcia: barwy, godło, hymn,	Uczeń: • wie, w jakich okolicznościach wykonuje się hymn państwowy,	Uczeń: • rozumie rolę i znaczenie symboli państwowych, • podaje informacje na temat hymnu Polski	Uczeń: • rozumie, w jakim celu obchodzone są święta państwowe, • wyjaśnia, z jakimi wydarzeniami są	Uczeń: • wyjaśnia, jakie korzyści wynikają dla ludzi z przynależności ich krajów do Unii Europejskiej.

		Unia Europejska, święta państwowe, • wymienia polskie symbole państwowe (M1, M2, M3), • wymienia najważniejsze polskie święta państwowe i podaje daty, w których się je obchodzi.	wymienia symbole Unii Europejskiej (M4).	i hymnu Unii Europejskiej, przedstawia różne sposoby obchodzenia polskich świąt państwowych (M5, M6, M7).	związane najważniejsze polskie święta państwowe.	
III. Prahistoria i starożytny Egipt						
10.	Od myśliwych do rolników	Uczeń: wymienia pierwszą epokę historyczną (starożytność)	Uczeń: rozumie pojęcia: prahistoria, człowiek rozumny, krzemień,	Uczeń: odczytuje z osi czas trwania starszej i młodszej epoki kamienia,	Uczeń: omawia warunki panujące w Europie w okresie zlodowacenia (M1),	Uczeń: podaje argumenty za i przeciw twierdzeniu, że

		i odczytuje z osi czasu czas jej trwania, • rozumie pojęcia: epoka, starsza epoka kamienia, młodsza epoka kamienia, Żyzny Półksiężyc, • wyjaśnia, na czym polega koczowniczy i osiadły tryb życia, • wskazuje na mapie obszar Żyznego Półksiężyca.	• wymienia zajęcia ludzi żyjących w starszej epoce kamienia (M2, infografika) i w młodszej epoce kamienia (infografika), • wymienia skutki przyjęcia przez człowieka osiadłego trybu życia, • wskazuje na mapie obszar Żyznego Półksiężyca.	• wyjaśnia, na czym polegały zmiany, jakie zaszły ok. 11 tys. lat temu, • rozumie znaczenie zmian, które zaszły w młodszej epoce kamienia dla rozwoju człowieka (rewolucja neolityczna).	• potrafi opisać wygląd pierwszych wsi (infografika), • charakteryzuje warunki życia ludzi w starszej epoce kamienia (M3, M4), • charakteryzuje warunki życia ludzi w młodszej epoce kamienia (M6).	rozpoczęcie przekształcania środowiska naturalnego przez człowieka w młodszej epoce kamienia ma znaczenie dla współczesnych ludzi.
11.	Cywilizacja starożytnego Egiptu	Uczeń: • rozumie pojęcia: cywilizacja, społeczeństwo, państwo, faraon, • wskazuje na mapie położenie Egiptu (M1), • wymienia nazwy grup społecznych w starożytnym Egipcie.	Uczeń: • wymienia warunki pozwalające stwierdzić, że cywilizacja znajduje się na wysokim poziomie rozwoju, • podaje okres, w jakim istniała cywilizacja starożytnego Egiptu, • wyjaśnia rolę, jaką w starożytnym Egipcie	Uczeń: • omawia położenie geograficzne i warunki naturalne Egiptu, • dostrzega znaczenie rzeki Nil dla rozwoju cywilizacji egipskiej (M2, M3), • omawia rolę i znaczenie poszczególnych grup społecznych	Uczeń: • uzasadnia słuszność stwierdzenia, że Egipt był „darem Nilu”, • wyjaśnia, w jaki sposób doszło do powstania starożytnego państwa egipskiego, • wyjaśnia, dlaczego społeczeństwo	Uczeń: • wskazuje podobieństwa i różnice między starożytnym państwem egipskim a współczesnym państwem polskim, • omawia warunki życia mieszkańców starożytnego Egiptu (infografika).

			odgrywała rzeka Nil (infografika).	w starożytnym Egipcie (M4, M5).	starożytnego Egiptu można przedstawić jako piramidę.	
12.	Pisarze, grobowce i bóstwa (moduł kultura)	Uczeń: • rozumie pojęcia: pismo, pisarze, hieroglify, papirus, politeizm (wielobóstwo), życie pozagrobowe, mumia, piramida, • zna wygląd pisma egipskiego (M2, M3).	Uczeń: • wyjaśnia, kto i dlaczego budował piramidy (M5), • wyjaśnia, dlaczego po śmierci człowieka sporządzano mumię (M4), • wymienia główne osiągnięcia cywilizacji egipskiej (infografika – M1, M2, M3, M4, M5).	Uczeń: • wyjaśnia znaczenie pisma dla funkcjonowania państwa egipskiego (M1), • wyjaśnia znaczenie pisma w życiu współczesnego człowieka, • wyjaśnia, dlaczego piramidy nazywano „domami wieczności”. • omawia wpływ cywilizacji egipskiej na współczesną Europę (infografika – M1, M2, M3, M4, M5).	Uczeń: • zna postać: boga Ozyrysa, • rozumie związek między wynalezieniem pisma, a rozwojem cywilizacji, • wyjaśnia związek między wiarą w życie pozagrobowe a wykształceniem się techniki mumifikacji (M4), • przedstawia wyobrażenia Egipcjan na temat życia pozagrobowego.	Uczeń: • analizuje tekst źródłowy związany z wiarą Egipcjan w życie pozagrobowe.

IV. Starożytna Grecja

13.	Ojczyzna demokracji	Uczeń: • zna postać: Peryklesa, • rozumie pojęcia: miasto-państwo, obywatel, demokracja ateńska, agora, • wskazuje na mapie położenie Grecji i Aten (M1) oraz zasięg cywilizacji greckiej, • podaje, kto był obywatelem w starożytnych Atenach, • wyjaśnia zasady działania demokracji ateńskiej (M4).	Uczeń: • rozumie pojęcia: zgromadzenie ludowe, polityk, „czasy Peryklesa”, • odczytuje z osi czasu, kiedy istniała demokracja ateńska, • omawia położenie geograficzne i warunki naturalne panujące w Grecji, • wymienia prawa i obowiązki obywateli Aten, • omawia edukację ateńskich chłopców i dziewcząt (M2, M3).	Uczeń: • rozumie pojęcia: demokracja pośrednia, demokracja bezpośrednia, • rozumie, dlaczego Grecy nie stworzyli jednego dużego państwa, • zaznacza na osi czasu „czasy Peryklesa”, • wymienia prawa i obowiązki obywateli Aten, • rozumie, że nie każdy mieszkaniec starożytnych Aten był obywatelem, rozumie rolę, jaką w rozwoju demokracji ateńskiej odegrał Perykles (M5).	Uczeń: • dostrzega zależność między warunkami naturalnymi w starożytnej Grecji a powstaniem miast--państw, • wskazuje podobieństwa i różnice między starożytną demokracją ateńską a współczesną demokracją, • dostrzega różnice między starożytną szkołą ateńską a szkołą współczesną.	Uczeń: • rozumie pojęcia: Akropol, stoa, • opisuje wygląd starożytnych Aten (infografika), • porównuje sytuację polityczną starożytnych Atenek i współczesnych Polek.

14.	Mity, piękno i umiłowanie mądrości (moduł kultura)	Uczeń: • rozumie pojęcia: Akropol, bogowie olimpijscy, Olimp, mitologia, mit, heros, filozofia, • wyjaśnia, jak starożytni Grecy wyobrażali sobie bogów.	Uczeń: • zna postaci: Sokratesa, Heraklesa, • wskazuje na mapie położenie góry Olimp, • wymienia najważniejszych bogów olimpijskich, • wymienia przykład starożytnej greckiej rzeźby i starożytnej greckiej świątyni.	Uczeń: • charakteryzuje najważniejszych bogów starożytnej Grecji (M1), • opowiada o dokonaniach Heraklesa (M2), • opowiada, czym zajmował się Sokrates, • opisuje wygląd greckiej świątyni (M3).	Uczeń: • zna postaci: Fidiasza, Myrona, • rozumie, w jakim celu Grecy tworzyli mity, • wyjaśnia, w jakim celu Grecy budowali świątynie, • opisuje dokonania Greków w rzeźbie (M4), • rozumie znaczenie sokratejskiego „wiem, że nic nie wiem”.	Uczeń: • analizuje treść mitu oraz obrazu i wskazuje elementy mitu namalowane na obrazie.
15.	Na igrzyskach olimpijskich i w teatrze	Uczeń: • rozumie pojęcia: igrzyska olimpijskie, teatr, tragedia,	Uczeń: • zna datę: 776 r. p.n.e., • wskazuje na mapie położenie Olimpii,	Uczeń: • potrafi zaszeregować poszczególne dyscypliny sportowe	Uczeń: • zna postać: boga Dionizosa,	Uczeń: • zna daty: 393 r. n.e., 1896 r. n.e.,

	(moduł kultura, moduł filozoficzny)	• wymienia dyscypliny sportowe starożytnych igrzysk olimpijskich, • opisuje wygląd starożytnego teatru greckiego (M4).	wymienia główne osiągnięcia cywilizacji greckiej (infografika – M1, M2, M3, M4, M5).	do lekkiej i ciężkiej atletyki (M1), omawia wpływ cywilizacji greckiej na współczesną Europę (infografika – M1, M2, M3, M4, M5).	• rozumie pojęcie: „pokój boży”, • omawia organizację i przebieg starożytnych igrzysk olimpijskich (M2, M3), • omawia organizację starożytnego greckiego teatru, • opisuje okoliczności powstania starożytnego greckiego teatru.	• rozumie pojęcia: gimnazjon, palestra, • opisuje wygląd starożytnej Olimpii (infografika), • wskazuje najważniejsze podobieństwa i różnice między starożytnymi igrzyskami olimpijskimi a igrzyskami współczesnymi, • wskazuje najważniejsze podobieństwa i różnice między starożytnym teatrem greckim a teatrem współczesnym.

V. Starożytny Rzym

16.	Imperium Rzymskie	Uczeń: • rozumie pojęcia: Italia, imperium, • wskazuje na mapie położenie Rzymu i największy zasięg Imperium Rzymskiego (M1).	Uczeń: • rozumie pojęcia:, republika, cesarstwo, cesarz, senat, • zna daty: 508 r. p.n.e., 27 r. p.n.e., • zna postaci: Juliusza Cezara (M5), Oktawiana Augusta (M6), • wyjaśnia zasady działania republiki rzymskiej (M4), • wyjaśnia zasady działania cesarstwa rzymskiego.	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego Rzymianom udało się stworzyć imperium, • wymienia elementy uzbrojenia legionisty rzymskiego (M2), • omawia organizację i zasady działania armii rzymskiej (M3).	Uczeń: • zna daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e., • przedstawia okoliczności, w których doszło do upadku republiki rzymskiej i powstania cesarstwa, • opisuje podział Imperium Rzymskiego i dalsze jego losy.	Uczeń: • rozumie pojęcia: onager, balista, wieża obronna, wieża oblężnicza, taran, • wyjaśnia, jak przebiegało rzymskie oblężenie miasta (infografika), • dostrzega zagrożenia dla państwa związane z wrogością wśród polityków, • wyjaśnia różnice między demokracją ateńską i republiką rzymską,

						analizuje fragment tekstu źródłowego oraz obraz i wskazuje elementy z tekstu namalowane na obrazie.
17.	Społeczeństwo starożytnego Rzymu	Uczeń: • rozumie pojęcie: niewolnik, • wyjaśnia, kto był obywatelem rzymskim, • wymienia grupy wchodzące w skład starożytnego społeczeństwa rzymskiego.	Uczeń: • wymienia sposoby wykorzystywania przez Rzymian pracy niewolników (M4), • rozumie, dlaczego współcześnie niewolnictwo jest zakazane.	Uczeń: • dostrzega znaczenie niewolnictwa dla funkcjonowania Imperium Rzymskiego, • omawia pozycję, zadania i prawa „ojca rodziny” i „matki rodziny”.	Uczeń: • porównuje prawa obywatelskie posiadane przez mężczyzn i kobiety (M1), • omawia pozycję kobiety w społeczeństwie rzymskim (M3), • opisuje wygląd i działanie starożytnej szkoły rzymskiej (M6, M7).	Uczeń: opisuje życie codzienne mieszkańców starożytnego Rzymu (infografika).
18.	Świat starożytnych Rzymian (moduł kultura)	Uczeń: rozumie pojęcia: amfiteatr (Koloseum), gladiator, termy, łacina,	Uczeń: wymienia główne osiągnięcia cywilizacji rzymskiej (infografika	Uczeń: opisuje wygląd rzymskiego amfiteatru (M1),	Uczeń: dokonuje oceny rozrywek	Uczeń: rozumie pojęcia: kopuła, łuk budowlany,

		prawo rzymskie, łuk triumfalny.	– M1, M2, M3, M4, M5), wskazuje na mapie zasięg cywilizacji rzymskiej.	• wyjaśnia, czym były i w jakim celu organizowano walki gladiatorów (M2), • opisuje wygląd rzymskich term (M3), • wyjaśnia, jak starożytni Rzymianie spędzali czas w termach (M3).	starożytnych Rzymian, omawia wpływ cywilizacji rzymskiej na współczesną Europę (infografika – M1, M2, M3, M4, M5).	podaje przykłady zastosowania kopuły i łuku budowlanego w starożytnym Rzymie i współcześnie.

19.	Chrześcijaństwo (moduł kultura)	Uczeń: • zna postać: Jezusa Chrystusa, • rozumie pojęcia: tolerancja religijna, monoteizm, Biblia, chrześcijaństwo, chrześcijanie, • wyjaśnia okoliczności, w jakich doszło do powstania chrześcijaństwa.	Uczeń: • rozumie pojęcia: Żydzi, judaizm, Dekalog, Ewangelia, Mesjasz, • wymienia najważniejsze informacje na temat wierzeń Żydów, • wskazuje cechy charakterystyczne religii chrześcijańskiej (M1), • wymienia powody rozwoju chrześcijaństwa mimo prześladowań	Uczeń: • zna datę 380 r., • wskazuje na mapie Palestynę, • korzystając z mapy omawia rozwój chrześcijaństwa w starożytności (M6), • omawia działalność Jezusa Chrystusa (M3, M4), wyjaśnia przyczyny konfliktu między Jezusem a żydowskimi przywódcami religijnymi (M2), zna okoliczności, w których chrześcijaństwo stało się religią państwową w Imperium Rzymskim. •	Uczeń: • rozumie, dlaczego różne grupy społeczne w Imperium Rzymskim przyjmowały chrześcijaństwo, • wyjaśnia, dlaczego pierwsi chrześcijanie byli prześladowani, • wymienia metody prześladowania pierwszych chrześcijan (M5), rozumie znaczenie uznania chrześcijaństwa za religię panującą w Imperium Rzymskim, • dostrzega wpływ chrześcijaństwa na współczesną Europę.	Uczeń: • wyjaśnia związek między judaizmem a chrześcijaństwem, • analizuje fragment tekstu źródłowego oraz obraz i wskazuje elementy z tekstu namalowane na obrazie.